

OBSAH

Seznam tabulek a schémat	9
ÚVODEM: POLITICKÉ SYSTÉMY A JEJICH VÝZKUM V SOUČASNÉ EVROPĚ	11
1. TEORIE A PRAXE MODERNÍCH DEMOKRACIÍ A DIKTATUR	15
Definice demokracie a demokratické koncepty	15
Rozvinuté procedurální varianty demokratických režimů aneb co tvoří základy liberální demokracie	19
Střetávání teorie a praxe demokracie a potřeba demokratické střídmosti	24
Demokratický minimalismus očima jeho zastánců	27
Vlny demokratizace, jejich pojmání a význam	29
Historický zrod moderních demokracií v rámci první demokratizační vlny	34
Moderní nedemokratické režimy	37
Linzova koncepce nedemokratických režimů	40
Byrokraticko-militaristické autoritativní režimy	44
Srovnání polských byrokraticko-militaristických režimů	46
Posttotalitní a sultanistické režimy	50
Přechody k demokracii	53
Projasňování charakteru režimů zrozených v třetí vlně demokratizace	56
Stabilizace politických režimů na začátku 21. století a případy Argentiny, Indie a Ruska	58
Konceptualizace nových autoritativních režimů	64
2. VELKÉ INSTITUCIONÁLNÍ TEORIE DEMOKRACIE: AREND LIJPHART A ALTERNATIVNÍ POJETÍ	69
Úskalí Lijphartových demokratických modelů	72
Centripetální versus decentralizovaná demokracie	75
3. KLASIFIKACE POLITICKÝCH SYSTÉMŮ DLE INSTITUCIONÁLNÍ DĚLBY MOCI	79
Parlamentní a prezidentský systém	80
Parlamentní systém	82
Politický systém Spojeného království jako modelový příklad premiérského parlamentarismu	85

Prezidentský systém a Spojené státy americké jako jeho modelový příklad	88
Parlamentarismus versus prezidencialismus: je některý z nich „lepší“?	91
Semiprezidentský systém	94
Francie jako modelový příklad semiprezidentského systému	99
Přímá volba prezidenta a její neautomatický význam pro reálné postavení hlavy státu	101
Formální versus faktický semiprezidencialismus	106
Alternativní řešení otázky existence semiprezidentského systému	110
Superprezidencialismus aneb potlačení ústavního rámce nedemokratickým obsahem	111
Švýcarsko jako politický systém <i>sui generis</i>	112
Závěrečné zamyšlení nad demokratickými politickými systémy	112
4. EXEKUTIVA	117
Struktura a funkce výkonné moci	117
Vlády a jejich předsedové	119
Modely koaličního vládnutí	124
Vliv charakteru stran na koaliční vládnutí	127
Efektivita vládnutí	128
Od vlády k vládnutí?	130
5. LEGISLATIVA	133
Tradice parlamentarismu	133
Funkce legislativních orgánů	135
Struktura soudobých parlamentů: unikameralismus a bikameralismus	138
Úpadek moci parlamentů v současných demokraciích?	144
6. ÚSTAVNÍ SOUDNICTVÍ A KONTROLA ÚSTAVNOSTI	149
Kdo posuzuje ústavnost aneb koncentrované a rozptýlené ústavní soudnictví	150
Kdy posuzovat ústavnost aneb preventivní a následné ústavní soudnictví	154
Judicializace politiky jako nový trend?	157
7. VOLEBNÍ SYSTÉMY A POLITICKÝ SYSTÉM	161
Vztah volebních a politických systémů podle Reina Taagepera a Matthewa Shugarta	162
Základní rozdělení volebních systémů	163
Většinové volební systémy	164
Systém prvního v cíli	164
Dvoukolový většinový systém	168
Ostatní většinové systémy	170
Poměrné volební systémy	172
Semiproporční volební systémy	179
Směšené volební systémy	180

8. AKTĚŘI REPREZENTACE ZÁJMŮ A POLITICKÉ MOBILIZACE	187
Aktéři procesu zprostředkování zájmů: zájmové skupiny, politické strany a sociální hnutí	188
Hájení organizovaných zájmů	191
Politické strany: tradice a nové trendy	194
Znechucení politikou, videodemokracie a profesionalizace	197
Staré fenomény v nové době: politický populismus a klientelismus	201
Konfliktní linie, politické strany a stranické systémy	203
Stranické systémy současných demokracií	208
9. FEDERALISMUS, DECENTRALIZACE A VÍCEÚROVŇOVÉ VLÁDNUTÍ V SOUČASNÉ EVROPĚ	217
Uvedení do problematiky	217
Federalismus v současné politice	218
Regionalismus v unitárních státech	227
Srovnání regionalismu v Itálii, Velké Británii a Francii	229
Víceúrovňové vládnutí v mezinárodním prostředí	232
Evropeizace politických systémů	235
10. LIBERÁLNÍ DEMOKRACIE A SOUČASNÉ VÝZVY	245
Politická kultura a politické instituce	246
Rizika současných rozvinutých liberálních demokracií	248
Literatura a prameny	253
Seznam zkratk	285
Summary	286
O autorech	287
Rejstřík	288